

**Слово на ректора проф. дин Иван Илчев
на официалното откриване на академичната учебна
година на Софийския университет „Св. Кл. Охридски“
1 октомври 2015 г.**

Уважаеми студенти първокурсници, студенти старокурсници, преподаватели, служители, гости на нашето тържество,

Честита Ви новата 128-а учебна година на Софийския университет "Св. Климент Охридски". България премина през много изпити през тези години, но едно остана неизменно – всяка година млади хора прекрачват прага на Алма матер, за да се готвят за водители на нашето общество. Вече повече от четвърт милион българи са получили висшето си образование тук и са направили това, което е било по силите им за напредъка на обществото ни.

Започвате първата степен на вашето висше образование в най-доброто висше училище в България, доказано категорично във всички национални и международни рейтинги. Ваши колеги студенти всяка година печелят около половината от всички национални стипендии, присъждани от фондацията "Еврика" за студентски научно-изследователски постижения. Студенти от Физическия, Химическия, Биологическия, Юридическия факултет редовно печелят награди на международни олимпиади. Студенти от Факултета по математика и информатика обират обикновено около половината от наградите, присъждани в областта на информационните науки. Искрено вярвам, че вие ще продължите тази традиция.

Вие ще получите добра подготовка, защото вашите преподаватели са сред най-добрите изследователи в България и преподаването им се обляга на собствените им научни постижения. Софийският университет е университетът с най- високи научни постижения у нас, основател е на Асоциацията на изследователските университети, негови преподаватели са носители на националните награди за наука "Питагор". Десетки от тях са преподавали не само в България, но и в чужбина, познават най-доброто в световния опит на университетското образование – възползвайте се от техните знания.

И всичко това на фона на мизерно финансиране. Направихме сравнение с два английски и два американски университета, които са в нашата група на международните класации- Мидлсекс във Великобритания има десет пъти по-голям бюджет, университетът в Плимут - 20 пъти, Кларк в САЩ, който има десет

пъти по-малко студенти и преподаватели, е с 15 пъти по-висок бюджет, а университетът в Денвър, който е с 15000 студенти и 1500 преподаватели, има 30 пъти по-висок бюджет. Да говорим ли още за ефективността на вложените средства и за качествата на нашите преподаватели и студенти?

През последните години, въпреки финансовите ограничения, опитахме да направим всичко възможно, за да се обучавате в по-добри условия. Модернизирани бяха много аудитории, сред които и най-голямата знакова 272-ра аудитория, лаборатории – най-вече с помощта на европейски научни проекти, библиотеки. Изграден бе най-големият в Европа институт „Конфуций“, в който любознателните сред вас ще могат да се докоснат до китайската култура. За съжаление, куца спортната ни база и въпреки усилията ни не успяхме да я подобрим така, че да е достойна за вас.

В Университета ще опитваме да ви убедим, че е изключително важно, разбира се, да получите най-добрата подготовка в областта, която сте си избрали, но не по-малко важно е да се научите да мислите гъвкаво, да сте готови в случай на нужда да се прехвърляте и в други области, да сте конкурентни на трудовия пазар. Времето ни е такова – никой не може да ви даде гаранция за бъдещето.

Драги колеги, в последните години висшето образование в България е мишена на необосновани, злонамерени и често продиктувани от користни цели нападки. Убеждават ви, че от високото образование няма смисъл, че от четенето няма смисъл, че героите на нашето време са участниците в т.нар. риалити шоута, актьорите на светските клюки, че важното е да има повече стадиони, а не библиотеки. Така ли е всъщност? Преди година по инициатива на нашите студенти работното време на Университетската библиотека - втората по големина национална библиотека у нас, която разполага с близо три милиона библиотечни единици, бе удължено до 23 часа. Самите ние се чудехме дали има смисъл от този експеримент. Оказа се, че за една година в късните вечерни часове библиотеката е имала повече от 12000 читатели, 12000 млади хора, които искат да знаят и полагат усилия, за да знаят. А и библиотеката не е това, което беше преди десетина години. Сега в нея можете да черпите информация от най-големите база данни в света. Възползвайте се от това, колеги. А дали знаят нашите управници, че за една книга по астрофизика, която купуваме, плащаме близо 500 лева? За да имате достъп до нея. В единствената българска библиотека, за която властимащите не отпускат и стотинка.

Уважаеми млади колеги, от сега нататък това ще е обръщението към вас. То означава, че университетската общност е единна, със свои общи интереси и цели, че тя уважава вашите стремежи да се състезавате с вашите преподаватели. Това обръщение, обаче, задължава. То носи със себе си не само права и привилегии, но и отговорност. То ви дава правото не само да предявявате претенции, но и ангажимента да защитавате нашата Алма матер, да бъдете достойни за нея.

Докато учите, не забравяйте, че имате възможност и да се забавлявате. Не пропускайте десетките инициативи, организирани годишно от нашия Културен център, единствен в българските университети. Наслаждавайте се на представленията на Университетския театър, в който играят ваши колеги, а може би и вие ще се заразите от вируса на Мелпомена. Хвърлете поне един поглед на изложбите в нашата изложбена галерия, настройте радиото си на вълните на университетското радио "Алма матер", единственото у нас специализирано радио за класическа музика, от което можете и да чуete и много новини за живота в Университета. Не забравяйте всеки ден да поглеждате уеб сайта на университета, за да разберете какво се случва в него, а в него се случват повече събития, отколкото в другите софийски университети, взети заедно.

Драги колеги, пред младите хора в наши дни има невероятни възможности за запознанство със света, с европейските университети, с вашите връстници от много страни. В Софийския университет се обучават около 10% от българските студенти, но ние осъществяваме близо 30% от студентската мобилност по програмата „Еразъм“. Възползвайте се от нея, за да подобрите езиковите си умения, да се запознаете с начина на преподаване в други университети, да се докоснете до друга култура.

За съжаление, не всичко в нашия свят е идеално. Не е идеален и нашият университет. Николо Макиавели в своята книга "Владетелят" казва: "Голяма е разликата между това, как протича животът в действителност и това как трябва да се живее". Но не очаквайте някой друг да оправи кривиците, които виждате. Заедно трябва да работим, за да направим Алма матер по-добра.

След години усилия, след приемането, въпреки нашите протести, на един непремерен закон за растежа на академичния състав, който причини много злини на университетското образование у нас, изгрълъч светлина. В Народното събрание са предложени поправки

на съществуващия Закон за висшето образование, които веднъж приети и приложени на практика, биха допринесли за подобряването на финансирането на добрите висши училища, биха намалили ненужното пилеене на и без това малкото средства, инвестирани във висшето образование, биха поощрили подобряването на неговото качество. И веднага, разбира се, започнаха опитите тези поправки да бъдат преиначени, добрите намерения, заложи в тях, да бъдат negliжирани, да бъде продължена политиката на кажи речи еднаква подкрепа на най-добрите и най-слабите висши училища.

Възползвам се от присъствието на министъра на образованието и науката тук, за да заявя, че Софийският университет и Асоциацията на изследователските университети стоят твърдо зад идеите, заложи в предложените от неговия екип поправки на закона, много от които бяха подготвени с наша помощ и да го призова - Господин министре, направете всичко възможно класирането на университетите у нас да бъде резултат от здрави и непоклатими критерии, следващи световния пример в това отношение, основани на обективни сведения от информационните база данни, а не следващи оценките на НАОА, които въпреки добрите намерения на колегите, не винаги са напълно справедливи и отразяват и лични пристрастия, и лични впечатления, и конкуренцията между висшите училища.

Иска ми се колеги, когато завършвате бакалавърската си степен, България да не е на последно място сред европейските държави по дела средства от националния бюджет, отделян за висшето образование, иска ми се тогава да си разменят местата средствата, отделяни за полицията и за образованието, защото за всички е ясно, че в нашия нестабилен, изложен на много опасности свят, гаранция за сигурността на държава като нашата са преди всичко нейните млади, високо образовани граждани.

Искам да поздравя родителите и близките ви, които са били винаги до нас. А на преподавателите ви да пожелаая енергия и упорство.

Ще завърша с думите, с които винаги завършвам кратките си приветствия. След години, когато ви питат къде сте завършили и вие отговорите: „В Университета.“, никой няма да ви задава допълнителни въпроси. Защото за българите Университетът, Университетът с главна буква е Софийският университет.

Обявявам учебната 2015/2016 година за открита.